

Eläinlääkäri vastaa:

Ei meidän koiralla ole matoja !

"Minä olen tutkinut koiramme ulosteet ja niissä EI ole matoja!" Kuinkahan monta kertaa sitä on saanut ja saa tulevaisuudessakin ihmisille vakuuttaa, että matoja **EI NÄE** paljain silmin! Jos näkee ulostuksessa/oksennuksessa varsinaisen kastemadon "miniversion" eli suolinkaisen, niin matoja on sitten niin maan perusteellisesti... Heisimato, joka on paljon harvinaisempi, sen sijaan näkyy joko pieninä madon "pätkinä" tai "kant- tinauhana".

Muutamia tapauksia omalta vastaanotolta: viime viikolla vastaanotolla kävi dobermanni, jonka takapästä suoltui heisimatoa metrikaupalla vihertävänkalpean omistajan silmien edessä. Muutama kuukausi sitten odotushuoneessa makasi koiranpentu suolitukosoirein - leikkaus paljasti suolinkaisilla täyttyneen suolen; pentu pelastui viime hetkellä leikattuna, pian madot olisivat räjähtäneet vatsaonteloon! (kasvattajan mukaan emä ja ko. pentu oli madotettu ...). Muutama viikko sitten tutkin erään perheen koirien ulosteita toistuvien ripulien vuoksi; säännöllisestä madotuksesta (kaksi kertaa vuodessa) huolimatta ulosteissa oli erittäin runsaasti suolinkaisen munia, jne.

Lähtökohtana voitaneen pitää sitä, että täysin madotonta koiraa ei olekaan! Jo sikiöaikana suurin osa pennuista saa jonkinasteisen suolinkaistartunnan emältään. Harva nartunomistaja vielä madottaa kantavan nartun niin perusteellisesti, ettei tämä olisi tosiasia. Satunnaisilla matolääkityksillä matojen määrä saadaan pidettyä kohtuullisen pienenä niin, ettei niistä ole isännälleen (= koiralle) suurempaa haittaa. Onhan koirilla muitakin usein melko oireettomia loisia, vaikkapa karvatuppipunkkeja, hilsepunkkeja, nenäpunkkeja...

Todettakoon alkuun lyhyesti, että sisäloisia eli "matoja" on koiralla pääasiassa kahta tyyppiä: suolinkaisia ja heisimatoja. (Parasitologian opettajani lohdutukseksi todettakoon, että tiedän kyllä muitakin loisia olevan olemassa, vaan eipä noita juuri näy ...) Suolinkainen on näistä merkittävämpi. Heisimatojen tartuntalähteet ja hoito ovat aivan erilaisia. Siksi keskitytään nyt suolinkaiseen!

Ulkonäkö

Suolinkaiset ovat kaikista tavallisimpia "oikean" madon näköisiä vaaleita pyörömatoja, aikuisena pituudeltaan muutaman sentin luokkaa. Mutta kuten jo todettiin, harvempi koiran omistaja niitä pääsee ihailemaan. Matolääkityksellä ne kuolevat suolessa, hajoavat ja muuttuvat samaksi kakaksi kuin muukin suolen sisällä oleva mössö. Eli ei kakan päältä, sisältä tai alta matolääkkeen jälkeen löydy välttämättä yhtään kuollutta matoa.

Tartunta

Koiranpentu saa matotartunnan syömällä madon munan (näkyvä vain mikroskoopilla), jonka jälkeen munista kuoriutuu toukka, joka möngertää maksaan, sieltä sydämeen ja keuhkoihin. Tästä pennulle tulee pientä yskää, ja se yskäisee pienen limamölykän ja sen mukana toukan suuhunsa, nielaisee sen ja avot, toukka on siellä missä se haluaa asustella "isona" eli suolessa!

Aikuisella koiralla toukat jostain syystä eivät useinkaan lähde maksan ja sydämen jälkeen keuhkoihin vaan verenkiertoon ja sen avulla joka puolelle elimistöä; lihaksiin, keuhkoihin, aivoihin, sydämeen, suolen ja mahalaukun seiniin. Koska toukat eivät ole suolessa, ne eivät aikuistu, vaan jäävät "kytiksellä" eli lepovaiheeseen. (Toukkia aivoissa? Ajatelkaa ...).

Tiineys on jostain syystä suolinkaista piristävä; se saa "kytiksellä" olevat toukat heräämään ja ne jatkavat kesken jäänyttä kiertoaan; toiset lähtevät keuhkojen kautta suoleen, eräät maitorauhasiin, mutta suurin osa sikiöiden maksaan! Pennun synnyttyä nämä toukat vääntäytyvät taas keuhkoihin ja parin viikon ikäinenkin saa ne rykäistyä suuhunsa ja sieltä nielaistua suoleen. "Vihdoinkin kotona", voisivat loiset siis hihkua, nehän ovat saattaneet kyttäillä nartun kudoksissa jo vuosikausia ennen pääsyään pennun suoleen! Ja niin kuin tässä ei olisi pennuille tarpeeksi matoja, ne saavat tietysti niitä vielä emon maidostakin!

Oireet

Suolinkainen aiheuttaa pennulle enemmän vaivaa kuin aikuiselle. Pennulla voi olla "pömpövätsä", ajoittaista ripulia, anemiaa, huono- kuntoisuutta ja mahdollisesti yskää. Äärimmäisissä tapauksissa suolitukos voi johtaa kuolemaan. Suurin osa pennuista on kuitenkin aivan "normaaleja".

Aikuinen koira saattaa näyttää päällepäin hyvinkin hyväkuntoiselta, karva kiiltää ja vatsa pelaa. Monet Luulevat että koiralla on matoja vasta, jos se alkaa syödä ylettömästi, muuttuu karvattomaksi ja luisevaksi. Katsopas omaa pulleaa koiruliiniasi – luultavasti muutama mato köllöttää autuaana suolenseinässä mussuttelemassa suolen pinnasta imettäviä "mehuja" ja munii päivässä 20 000 munaa koirasi ulosteeseen muiden haukkujen "iloksi"!

Tiesitkö, että suolinkainen voi tarttua ihmiseenkin? Esim. multaa, hiekkaa tai suorastaan koirankakkaa suuhunsa työntävä lapsi voi saada samalla suolinkaisen munan suolessa josta toukka kuoriutuu ja lähtee taas "kierrokselle" - ja jää yleensä "kytismuotoon" eri kudoksiin. Tästä on erilaisia näköoireita, sisäelimeissä olevat toukat aiheuttavat erinäköisiä kuumeilu- ja elinkohtaisia oireita ja piilevässä muodossa mitä kummallisimpia oireita käytöshäiröistä ja maksansuu- renemisistä lähtien. Suolinkaisen munat säilyvät maaperässä vuosiakin, joten "kakan" ei tarvitse olla edes tuoretta!

Hoito

Kuten edellä olevasta voi päätellä, tärkein vaihe suolinkaisten torjunnassa olisi estää suolinkaisen siirtyminen emosta pentuihin.

Vaihtoehto 1:

Sekä pennut että narttu loishäädetään kahden viikon kuluessa pentujen syntymästä, siis esim. kun pennut ovat 10 vrk - tämän jälkeen matokuureja annetaan 10- 14vrk:n välein, kunnes pennut ovat 8 - 12 viikkoisia.

Vaihtoehto 2:

Narttu matohäädetään alkaen 40. tiineysvuorokaudesta päivittäin, kunnes pennut ovat kolmiviikkoisia (huom. liian myöhään aloitettu kuuri ei estä pentujen loistartuntaa).

Suolistossa olevat aikuiset ma- dot kuolevat helposti useimmilla tavanomaisilla matolääkkeillä. Olisi kuitenkin tärkeää, että mato- lääke teipsi myös madon epäkypsiin muotoihin (esini. Axilur: turvallinen, tehoa toukkamuotoihinkin ja sopii hyvin myös tiineille).

Aikuisille, "tavallisille" koirille suositellaan kaksi matolääkitystä vuodessa. Mutta mikäli halutaan parempi teho, tulisi madotus tietysti uusia tiheämmin!

Jos kennelissä on suolin- kaisongelma, kaikki koirat tulisi madottaa kuukauden välein. Sa- moin jos koira syö raaka lihaa (jossa voi olla suolinkaisen toukkamuotoja), tulisi madotus suorittaa jopa 19 vrk:n välein.

Kirsi Kentala eläinlääkäri (Lainaus., Snautseri-pinseri -lehti)